

Porteføljestyret for muliggjørende teknologier

Godkjent referat

Møte 1/2021

Dato 22. januar 2021 kl. 09.00 – 12.00
Sted Forskningsrådet, digitalt møte (Zoom)

Til stede: Geir Øien (leder)
Nuria Espallargas
Ellen-Marie Forsberg
Marianne Fyhn
Rita Glenne
Lars Holden
Stephen McAdam
Shahzad Rana
Karoline Schjetne
Eivind Valen

Forfall: Heidi Austlid

Observatører: Finn-Hugo Markussen og Lise Holden, KD; Espen Kristoffersen, KMD; Thomas Malla, NFD; May-Kristin Ensrud, JD; Jan Frederik Geiner, FD.

Til stede fra Forskningsrådet:

Hilde Erlandsen, Vidar Skagestad, Petter Helgesen, André Fossen Mlonyeni, Aase M. Hundere, Jacob E. Wang, Helge Rynning, Stig Slipersæter (sak 05/21), Trine Paus.

Sak PSTEKNO 01/21 Godkjenning av sakslisten

Saksdokument: Saksliste.

Styret hadde ingen kommentarer til sakslisten.

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak PSTEKNO 02/21 Godkjente referat fra møte PSTEKNO 6/2020 og sirkulasjonssak 70/20

Saksdokument: Saksfremlegg vedlagt godkjente referat fra møte PSTEKNO 6/2020 og sirkulasjonssak PSTEKNO 70/20.

Styret hadde ingen kommentarer til referatene.

Vedtak: *Styret tar godkjent referat og investeringsreferat fra møte PSTEKNO 6/2020 og referat fra sirkulasjonssak PSTEKNO 70/20 til etterretning.*

Sak PSTEKNO 03/21 Spørsmål om habilitet

Saksdokument: Saksfremlegg som redegjør for prinsippene for habilitetsvurdering.

Styret fant ingen habilitetsutfordringer i møtets vedtakssaker.

Vedtak: *Ingen inhabilitet meldt.*

Sak PSTEKNO 04/21 Orienteringer

Administrasjonen orienterte kort om status for Grønn plattform, som regjeringen bevilget 1 mrd. kroner til i tiltakspakke 3 sommeren 2020. Grønn plattform bygger på at organisasjonene i virkemiddelapparatet utfyller hverandre gjennom sine ulike roller og samordner virkemidler fra de ulike aktørene. Hensikten er å skape grønne jobber, et internasjonalt konkurranse-dyktig næringsliv og en mer bærekraftig fremtid. En presentasjon om status for Grønn plattform etter mottak av forprosjekter fra næringsliv og forskningsinstitutter er lagt ut på porteføljestyrets møtemappe på SharePoint.

Administrasjonen orienterte også om arbeidet som pågår i EU med å få formet Digital Europe Programme, som nå bare heter DIGITAL. Programmet ligger utenfor Horisont Europa og er innrettet mot næringsliv (høyt TRL-nivå). Som del av DIGITAL skal det blant annet etableres et nettverk av digitale innovasjonshuber (EDIH). I Norge er det KMD som har hovedansvaret for programmet. Verken organisering eller finansiering er endelig avklart.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning.*

Sak PSTEKNO 05/21 Rammer for Forskningsrådets innspill til revidert langtidsplan

Saksdokument: Saksfremlegg med ett vedlegg: 1. Rammer for Forskningsrådets innspill til revidert langtidsplan.

Administrasjonen orienterte kort om planlagt prosess for utarbeidelse av innspill til revidert langtidsplan (LTP), og redegjorde for sentrale trender og perspektiver som vil legge premisser for Forskningsrådets innspill. Administrasjonen ønsket porteføljestyrets vurdering av disse og synspunkt på eventuelle andre momenter av betydning for utformingen av LTP-innspillet. Administrasjonen ønsket også porteføljestyrets vurdering av behovet for å tenke nytt om målbildet i LTP.

Styret ga administrasjonen ros for analysen og mente denne ga et godt bilde av utviklingen og nåsituasjonen. I styrets diskusjon ble noen av trendene trukket frem og kommentert spesielt, og supplerende perspektiver og vurderinger ble spilt inn. Disse er oppsummert i eget notat som er vedlagt referatet.

Vedtak: *Porteføljestyrets synspunkter legges fram for Forskningsrådets styre som del av prosessen med innspillet til langtidsplan.*

Sak PSTEKNO 06/21 Ekstern dialog

Saksdokument: Saksfremlegg med forslag til plan for ekstern dialog forbindelse med revidert porteføljeplan.

Administrasjonen viste til at Forskningsrådet har vedtatt å gjennomføre en felles ekstern dialogprosess for alle porteføljeplanene som er til revidering. Prosessen har to faser, der første fase innebærer porteføljevis innhenting av kunnskapsgrunnlag for utforming av et utkast til revidert porteføljeplan, mens andre fase innebærer en felles koordinert høring av alle forslag til reviderte porteføljeplaner. Med dette som utgangspunkt har administra-

sjonen oppdatert porteføljestyrets plan for ekstern dialog, som også viser når styret skal diskutere Forskningsrådets innspill til revidert LTP.

Styret mente planen framsto som lite ambisiøs og skulle gjerne sett at den i større grad inviterte miljøene til å involvere seg. Styret ønsket en tydeliggjøring av ambisjonsnivået og mente at det var særlig viktig å få involvert de tunge søkermiljøene. Styret oppfordret administrasjonen til å designe innspillsprosessen slik at bredden av miljøer innenfor muliggjørende teknologier får mulighet til å bidra.

Vedtak: *Porteføljestyret mener det er behov for en god plan for ekstern dialog og oppfordrer administrasjonen til å videreutvikle planen i tråd med styrets innspill.*

Sak PSTEKNO 07/21 Ny konvergenssatsing – implementering

Saksdokument: Saksfremlegg med ett vedlegg: 1. Forskningsrådets vurderingskriterier.

Administrasjonen redegjorde for hvordan strategiske føringer og innspill fra porteføljestyret i tidligere møter vil bli fulgt opp i utlysningsplanene for den nye satsingen på teknologikonvergens.

Styret ga noen utdypende kommentarer, blant annet til håndtering og omtale av risiko, RRI og innovasjonspotensial, og fikk bekreftet at det planlegges for at ekspertene skal ha tilgang til utlysningsteksten. Styret uttrykte et ønske om ekspertpaneler som er aktive i vurdering av relevans, og som også har dialog med søker. Konkret ble det foreslått å vurdere om ekspertenes karaktervurderinger kan sendes til søker for kommentar før endelig karakter blir satt. Styret etterlyste også en plan for mobilisering og involvering av næringslivet.

Styret kommenterte på administrasjonens forslag om å vente med å utlyse midler til læringsarenaer, slik at disse kan knyttes opp til den prosjektporteføljen som etableres, og framholdt at læringsarenaer som sådan bør være tema for en styrediskusjon. Styret påpekte behovet for virkemidler som bringer sammen aktører som vanligvis ikke snakker sammen, og viste til at både potensielle søkere og andre kan ha nytte av å lære av hverandre og få inspirasjon, blant annet fra Digitalt liv. Styret ba om at det blir arrangert et kick-off-arrangement i forbindelse med lanseringen av satsingen som kan bidra til dette.

Vedtak: *Med utgangspunkt i de innspillene som ble gitt i møtet ber styret administrasjonen jobbe videre med utlysningsplanene for forskerprosjekter og samarbeidsprosjekter i konvergenssatsingen i 2021. Utlysning av midler til læringsarenaer knyttet til prosjektene avventes foreløpig. Styret ønsker en form for kick-off-arrangement ved oppstart av satsingen.*

Sak PSTEKNO 08/21 Bevilgnings saker

Sak PSTEKNO 08.1/21 Oversikt over foretatt bevilgninger

Saksdokument: Saksfremlegg med oversikt over bevilgningsvedtak på porteføljestyrets ansvarsområde som er foretatt av andre enn styret selv.

Administrasjonen orienterte om bevilgninger innenfor styrets ansvarsområde som er foretatt i etterkant av møte PSTEKNO 6/2020.

Vedtak: *Styret tar rapporteringen til etterretning.*

Sak PSTEKNO 09/21 Eventuelt

Det var ingen saker til eventuelt.

Sak PSTEKNO 10/21 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Forslag til vedtaksprotokoll ble gjennomgått og justert i møtet.

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*

Sak PSTEKNO 11/21 Åpen refleksjon og evaluering av møtet

Styreleder takket administrasjonen for gode sakspapirer og presentasjoner i møtet. Det ble framhevet at å diskutere samme sak over flere møter bidrar til fruktbare diskusjoner med innspill som bygger godt på hverandre.

Sak PSTEKNO 12/21 Styrets eget møte

Ikke gjennomført.

Vedlegg:

Innspill fra Porteføljestyret for muliggjørende teknologier (PSTEKNO) til Forskningsrådets arbeid med innspill til revidert langtidsplan for forskning og høyere utdanning (LTP)

PSTEKNO har med stor interesse lest og fått presentert notat fra administrerende direktør om rammer for Forskningsrådets innspill til revidert LTP. Notatet ble diskutert i porteføljestyrets møte 22. januar 2021 (møte 1/2021), der styremedlemmene berømmet notatets gode analyser og gjennomgang av viktige trender og problemstillinger som bør ligge til grunn for LTP-innspillet. I porteføljestyrets diskusjon ble noen av trendene trukket frem og kommentert spesielt og supplerende perspektiver og vurderinger ble spilt inn. Disse er oppsummert i kulepunktene under (presentert i tilfeldig rekkefølge):

- FoUol-systemet er tjent med at departementene legger sine sektorplaner inn i en felles LTP. Tverrdepartemental forpliktelse vil være avgjørende for LTPs suksess.
- Å skape entusiasme i forskningsmiljøene for at trender må lede til endringer i FoUol-systemets prioriteringer er en stor og utfordrende kommunikasjonsoppgave som krever gode begrunnelser.
- Pandemien har vist at mobilisering på tvers av sektorer, land m.m. er mulig også innenfor rammen av trender som økt nasjonalisme og antiglobalisme. Felles prioriteringer og mål gir ønskede resultater, og måten å arbeide på bør videreføres på kritiske områder som klimakrisen og det grønne skiftet.
- Konvergensbegrepet må utvides: Ikke bare teknologi som konvergerer, også fag/vitenskaper, næringer og trender konvergerer.
- Vurdere om det bør prioriteres hva som er aller viktigst når det gjelder bærekraft og bærekraftsmålene, jf. hovedkonklusjonen i FN-rapporten "The future is now" (2019), der klimaendringer, tap av biologisk mangfold, sosial og økonomisk ulikhet løftes frem.
- Finne balansen mellom umiddelbare behov for å ta forskning i bruk (= høste av tidligere langsiktig satsing på forskning) og å fortsatt gjøre langsiktige investeringer i forskning for senere høsting. Langsiktig grunnleggende forskning mangler ofte en åpenbar kortsiktig anvendelse, men er avgjørende for banebrytende forskning og innovasjoner på sikt. Samtidig har kortsiktig behov aldri være mer presserende enn nå. Mulig dette er en permanent endring, kortsiktige behov er økende. Leder til et større behov for FoU-investeringer som hensyntar den langsiktige forskningen og kvalitetssikringen.
- Se Norges muligheter koblet til de globale markedstrendene. Vi er et lite land med spesielle forutsetninger som må tørre å prioritere. LTP må tenke lange linjer i kombinasjon med dårlig tid. Dårlig tid et argument for missions. Norsk investering i FoUol må både dekke nasjonale behov og posisjonere oss i den internasjonale konkurransen om FoUol-midler.
- UH må levere forskningsbasert utdanning av kandidater til både industri og forskning. Sikre at det utvikles kompetanse og ferdigheter i studiet som står seg over tid. Det bør være betydelig konkurranse om FoUol-midler innenfor UH og instituttsektoren – og mellom UH og instituttsektoren. Det er ønskelig at UH utvikler seg i mer tverrfaglig retning, slik instituttene har gjort. Om UH også bør øke volumet av leveranser av produkter til næringsliv og offentlig sektor, som i hovedsak er rasjonale til instituttene, må diskuteres.

- Hva er kvalitet, hvordan fremme og måle? Tellekanter og individuelt orienterte insentiver ikke nok. Ivareta en god balanse mellom å dyrke fram gode talenter/fokusere på individet og å bygge gode FoU-miljøer. Kvalitet som en kollektiv prestasjon; arbeidsmiljø og tverrfaglighet avgjørende. God innovasjon er basert på flere disipliner som jobber i fellesskap. Dette er også kritisk for vellykket arbeid med bærekraftig utvikling (fokus på interaksjon mellom bærekraftsmålene og nødvendig samspill vitenskap - teknologi - økonomi - finans - samfunn - politikk - individuell og kollektiv handling).
- Norge er en ressursrik nasjon og har derfor et særlig ansvar for å bidra til den globale kunnskapsbasen.
- Målbildet bør videreutvikles (revideres) i tråd med trendene og speile nødvendig samspill mellom utdanning, forskning og innovasjon.